

Prinsjesdag 2020: de belangrijkste maatregelen voor de gehandicaptenzorg

Inleiding

De begrotingen van VWS, SZW, OCW en J&V bevatten voor 2021 weinig verrassingen. Veelal wordt het al ingezette beleid gecontinueerd. Er worden geen bezuinigingen doorgevoerd, maar er worden voorsnog ook geen middelen ter beschikking gesteld voor bijvoorbeeld de onder druk staande contracteerruimte in de Wet Langdurige Zorg (Wlz). Wel is er in de begrotingen aandacht voor de (nog te verwachten) gevolgen van de effecten van de coronacrisis, die een grote impact heeft gehad en nog steeds heeft op de zorg. Hierbij wordt echter geen rekening gehouden met extra kosten voor zorgverlening als gevolg van corona in 2021.

Beleid in het kader van corona

In de VWS-begroting wordt aandacht besteed aan de coronamaatregelen die veel impact op het leven van kinderen, jongeren, ouders en ouderen hebben (gehad): 'De afgelopen maanden hebben (pleeg)ouders, professionals, aanbieders, scholen, kinderopvang, gemeenten en Rijk zich enorm ingespannen om de gevolgen voor jeugdigen en gezinnen zo goed mogelijk op te vangen. Bijzondere aandacht is nodig voor kwetsbare groepen. Zij moeten, net als andere mensen, kunnen (blijven) deelnemen aan de samenleving.' De VGN is blij dat VWS hiermee ook lijkt te onderkennen dat bij een onverhoopte tweede coronagolf '[maatregelen op maat](#)' nodig zijn voor mensen met een beperking en de gehandicaptenzorg. De coronacrisis zal volgens het kabinet ook in 2021 veel extra blijven vragen van de zorgsector. In 2020 en 2021 maakt het kabinet € 6,7 miljard extra vrij voor crisismaatregelen. Er komt onder meer € 300 miljoen beschikbaar voor testcapaciteit. En € 305 miljoen voor extra IC-capaciteit.

Zorgbonus

Zorgprofessionals, ook in de gehandicaptenzorg, hebben een maximale inspanning geleverd om de meest kwetsbare mensen zo goed mogelijk te beschermen, om de juiste zorg te bieden aan coronapatiënten en de noodzakelijke zorg en ondersteuning te blijven bieden aan de andere cliënten. Daar is het kabinet heel erkentelijk voor. Ook de komende tijd vraagt de coronacrisis nog veel extra inspanning van zorgmedewerkers. Daarom heeft het kabinet besloten om naast de bonus van € 1000 in 2020, in 2021 een bonus aan zorgmedewerkers te geven van € 500 netto.

Verwachte gevolgen Covid-19 voor uitgaven Wlz 2020

De kosten van de omzetsderving in de Wlz vanwege het coronavirus worden in de periode maart-juli 2020 vergoed. Deze kosten maken deel uit van het Wlz-kader. In de begroting is van de kosten van omzetsderving geen inschatting gegeven. Per 1 oktober 2020 zal aan de hand van het meest recente NZa-advies over de toereikendheid van het Wlz-kader opnieuw worden gekeken of bijstelling noodzakelijk is. Daarnaast worden de extra kosten die door cliënten en zorgaanbieders met een PGB vanwege corona worden gemaakt, geschat op € 40 miljoen. De extra kosten voor zorgaanbieders van zorg in natura wordt geschat op € 150 miljoen. Deze extra kosten worden buiten het Wlz-kader vergoed. Voor 2021 wordt geen rekening gehouden met extra kosten in de Wlz vanwege corona.

Inclusieve samenleving en passende zorg

Programma Onbeperkt meedoen

2021 is het laatste jaar van het programma 'Onbeperkt meedoen', dat tot doel heeft een 'gerichte impuls' aan de uitvoering van het VN-verdrag voor mensen met een handicap te geven. In 2021 zullen bij de Tweede Kamerverkiezingen de eerste resultaten zichtbaar worden van het '[Actieplan toegankelijk stemmen](#)', dat door de VGN is medeondertekend.

Programma Volwaardig leven

In 2021 is voor het programma Volwaardig leven € 17 miljoen beschikbaar voor het verbeteren van zorg voor mensen met een beperking en een intensieve zorgvraag. Daarnaast is er € 15.1 miljoen beschikbaar voor het verkrijgen van expertise over ernstig probleemgedrag bij het CCE.

Brede aanpak LVB

In het Regeerakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) die steeds moeilijker aansluiting vinden in onze samenleving. Dit bleek ook uit het eerdere interdepartementale [beleidsonderzoek](#) (IBO LVB). In 2021 is € 0,4 miljoen beschikbaar. Voor subsidies is € 0,9 miljoen beschikbaar. De VGN is betrokken bij activiteiten die met deze middelen worden gedaan, zoals de [conferenties 'LVB doet mee'](#).

Aantrekkelijker maken van werken in de zorg

De arbeidsmarkt komt er dit jaar bekaaid vanaf. Hier en daar staat een (korte) verwijzing naar de problemen op de arbeidsmarkt, maar het is investeren in de economie wat de klok slaat. Geen toezegging over een structurele verbetering van de zorgsalarissen. Wel het voornemen om het vak voor zoveel mogelijk mensen aantrekkelijk te houden. Als VGN dringen we al langer aan om extra te investeren in de kwaliteit van arbeid en daarmee in de kwaliteit van zorg binnen de gehandicaptenzorg, als noodzakelijke impuls om de vicieuze cirkel van krapte op de arbeidsmarkt, stijgende werkdruk en aantasting van kwaliteit van zorg te doorbreken. We zien hiervan te weinig terug in de maatregelen van de regering.

Werken in de Zorg

Het actieprogramma 'Werken in de Zorg' is opgezet om voldoende, tevreden en deskundige medewerkers beschikbaar te hebben in de sector zorg en welzijn. Het zwaartepunt van de aanpak ligt in de regio. Daar zijn en worden op basis van regionale analyses in Regionale Actieplannen Aanpak Tekorten (RAAT's) afspraken gemaakt. Om dit programma te kunnen voortzetten en te intensiveren, komt € 20 miljoen extra beschikbaar voor 2021, oplopend tot jaarlijks € 130 miljoen vanaf 2023. Voor de zorg en welzijn als geheel is dit té weinig. € 40 miljoen voor de komende twee jaar voor een branche die zó in beweging is, is teleurstellend.

Stagefonds

In het kader van 'Meer kiezen voor de zorg' maken werkgevers zich hard voor meer en betere stages. Zij lopen hierbij echter tegen knelpunten aan als beschikbare begeleidingstijd en middelen. Het huidige stagefonds kent een systematiek waarbij bij

toename van het aantal aanvragen, de uitkering per aanvraag daalt. Daarmee dreigt het stagefonds aan zijn eigen succes ten onder te gaan.

Voor het studiejaar 2020-2021 is hiervoor € 112 miljoen beschikbaar. Dat is een gemiste kans: een meer kostendekkende vergoeding voor stages zou van echte betekenis zijn.

Zelfstandigenaftrek

Het belastingvoordeel voor de anderhalf miljoen zelfstandig ondernemers in Nederland, de zelfstandigenaftrek, wordt de komende jaren verder en sneller afgebouwd dan gepland. Het kabinet wil hiermee het verschil in belastingdruk tussen werknemers en zzp'ers verkleinen. Mogelijk draagt dit bij aan het verminderen van het aantal ZZP'ers in de gehandicaptenzorg.

Sociaal domein

Versterking jeugdzorg

Gemeenten beschikken over tijdelijke extra middelen om de groei in de [jeugdzorg](#) te compenseren. Het kabinet verlengt deze extra middelen. Hierdoor krijgen gemeenten in 2022 € 300 miljoen extra.

Om de zorg aan kinderen en gezinnen met complexe problemen te verbeteren is meer samenwerking en regie in het jeugdstelsel nodig. Daarom werkt het kabinet aan een wetsvoorstel voor betere organisatie van de jeugdzorg (zie ook: <https://www.vgn.nl/nieuws/jeugdbranches-voorzichtig-positief-over-wetsvoorstel-jeugd>). Ook komen er 8 expertisecentra voor kinderen en jongeren met meervoudige en complexe problematiek. Hiervoor stelt het kabinet vanaf 2021 structureel € 26 miljoen beschikbaar.

Programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein

Voor het programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein dat in 2019 is gestart, is in 2021 een budget beschikbaar van € 3,5 miljoen. In dit [ondersteuningsprogramma](#) werken gemeenten en (zorg)aanbieders samen om het inkoopproces in het sociaal domein zowel algemeen als met aanbod op maat te verbeteren. De VGN is partner binnen dit programma.

Randvoorwaarden

Digitale gegevensuitwisseling

Digitale gegevensuitwisseling tussen cliënt en zorgprofessional, zorgprofessionals onderling moet veilig en eenduidig plaatsvinden. Mensen moeten erop kunnen vertrouwen dat partijen in de zorgketen zorgvuldig omgaan met hun gegevens. Om dit te kunnen realiseren, moeten zorginstellingen hun ICT-infrastructuur en de technologie van hun systemen aanpassen. [InZicht](#) is de stimuleringsregeling uit het kennis, informatie en innovatiebeleid die dit mogelijk maakt voor de langdurige zorg. Hiervoor is in 2021 € 27,2 miljoen beschikbaar.

VGN ziet de aandacht voor digitale gegevensuitwisseling als bijdrage aan een betere kwaliteit van zorg en minder administratieve last voor zorgprofessionals. Wij zijn blij met de financiële bijdrage van VWS via de versnellingsprogramma's, maar voor een versterkte digitalisering in de zorg is de komende jaren veel meer geld en kennis nodig. Via onder meer onze deelname in het Informatieberaad Zorg en het programma InZicht blijft de VGN aandacht vragen voor noodzakelijke investeringen op

dit gebied.

Budget Wlz 2021

De belangrijkste wijziging in het beschikbare budget voor de Wlz in 2021 betreft de overheveling van middelen vanuit het sociaal domein vanwege de openstelling van de Wlz voor mensen met een psychische stoornis. Deze wijziging was al opgenomen in de [voorlopige kaderbrief 2021](#).

Inclusieve arbeidsmarkt (begroting SZW)

Het is voor mensen met een beperking door de coronacrisis nog moeilijker om werk te vinden en/of te houden. Het kabinet ziet de urgentie hiervan en daarom is aan het derde steunpakket een sociaal pakket toegevoegd van € 1,4 miljard. Hiervan is volgend jaar € 214 miljoen bestemd voor het scholen/opleiden van werkzoekenden, waaronder praktijkopleidingen gericht op een mbo-praktijkverklaring. Dit biedt kansen voor schoolverlaters uit het VSO/PRO en mensen die vanuit de dagbesteding via een praktijkopleiding de overstap willen maken naar een (beschutte)werkplek. Een ontwikkeling die de VGN van harte ondersteunt. Daarnaast investeert het kabinet € 318 miljoen voor het naar werk begeleiden van werkzoekenden.

Het Breed Offensief maakt het voor werkgevers eenvoudiger om mensen met een beperking in dienst te nemen en biedt mogelijkheden voor ondersteuning op maat waarbij werk altijd loont. Vooruitlopend op de behandeling van dit voorstel dit najaar in de Tweede Kamer heeft het kabinet € 40 miljoen structureel beschikbaar gesteld voor de nieuwe vrijlating van arbeidsinkomsten voor mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken.

Loonkostenvoordeel banenafpraak wordt structureel

Werkgevers die mensen in dienst nemen die niet zelfstandig in aanmerking komen voor het wettelijk minimumloon kunnen gebruik maken van een [loonkostenvoordeel](#) voor de duur van 3 jaar. Om te stimuleren dat mensen met een beperking een vast contract krijgen, wordt het loonkostenvoordeel Banenafpraak vanaf 2024 een structurele bijdrage. Daarbij kunnen werkgevers vanaf 2024 het loonkostenvoordeel toepassen op alle medewerkers die zij in dienst hebben en voldoen aan de criteria uit de [banenafpraak](#).

Onderwijs (begroting OCW)

Om opgelopen achterstanden die leerlingen en studenten opgelopen hebben door corona in te halen wordt € 244 miljoen extra uitgetrokken zodat scholen en onderwijsinstellingen maatwerk aan hen kunnen aanbieden. Daarnaast lijkt het erop dat het aantal stageplaatsen en leerwerkbanen tijdens en vooral ook na de coronacrisis onder druk komt te staan. Met een offensief wordt de beschikbaarheid van stageplekken voor studenten gestimuleerd en krijgen onderwijsinstellingen extra mogelijkheden om vervangende praktijkopdrachten of stage-activiteiten aan te bieden. Dit wordt gestimuleerd met de subsidieregeling Praktijkleren (€ 30 miljoen). De subsidieregeling praktijkleren is echter maar tot 2023 verlengd, de VGN zet in op verdere verlenging van deze regeling.

Om meer maatwerk voor volwassenen te creëren wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van certificaten voor beroepsgerichte onderdelen van kwalificaties. Sinds vorige week hebben de leereenheden Verzorgende IG: 'Creëren van een optimale woon- en leefomgeving voor de zorgvrager' en 'Individuele zorg verlenen' een mbo-certificaat gekregen. Veel zij-instromers maken gebruik van deze leereenheden en met het verkrijgen van een mbo-certificaat wordt de civiele waarde sterk vergroot.

Sociale partners, onderwijsinstellingen en andere stakeholders werken samen aan het realiseren van een doorbraak op leven lang ontwikkelen. De scholingsaftrek wordt met één jaar verlengd en is voor 2021 nog van kracht. De huidige fiscale aftrek van scholingsuitgaven wordt omgevormd tot een gerichte uitgavenregeling, het STAP-budget. VGN is samen met andere brancheverenigingen betrokken bij de vormgeving van de STAP-regeling.

Forensische zorg (begroting J&V)

Financieel

Op basis van het Prognosemodel Justitiële keten (PMJ) wordt € 142 miljoen toegevoegd aan de begroting J&V. Hiervan gaat € 108 miljoen naar Forensische zorg en € 38 miljoen naar TBS.

Beleid

Mensen die in aanraking komen met politie en justitie, kunnen een psychiatrische of psychische stoornis hebben. Voor de veiligheid van de samenleving is het van belang dat zij een passende behandeling en beveiliging ontvangen. Het programma forensische zorg beoogt een nieuw en versterkt fundament voor een betere balans tussen zorg en veiligheid, met ook aandacht voor goed risicotaxatie management. Ook wordt de analyse uitgewerkt die is gemaakt in het kader van de Brede maatschappelijke heroverwegingen 'zorg voor een veilige omgeving'. De focus daarbij ligt op het afremmen van de groei van de uitgaven van de forensische zorg. De VGN is actief betrokken bij het programma Forensische zorg. Wij ondersteunen de ambities van het programma, waarbij wij voortdurend aandacht vragen voor de positie in het strafrecht van mensen met een (licht verstandelijke) beperking.